

СЕКЦІЯ 4.

Приватно-правові аспекти реформування правової системи України

SECTION 4.

Private law aspects of reforming of the legal system of Ukraine

Базан І.

студентка II курсу

юридичного факультету

Тернопільського національного

економічного університету

Науковий керівник: к.ю.н., доцент

кафедри цивільного права і процесу ТНЕУ

Труфанова Ю.В.

ВІДМЕЖУВАННЯ ДОГОВОРУ ПОСТАВКИ ТА ДОГОВОРІВ З НАДАННЯ ПОСЛУГ

Перш ніж перейти до відмежування договору поставки та договорі з надання послуг за конкретними ознаками, варто визначити їх дефініцію для подальшого розуміння. Тож, відповідно до ч.1 ст.712 ЦКУ, за договором поставки продавець (постачальник), який здійснює підприємницьку діяльність, зобов'язується передати у встановлений строк (строки) товар у власність покупця для використання його у підприємницькій діяльності або в інших цілях, не пов'язаних з особистим, сімейним, домашнім або іншим подібним використанням, а покупець зобов'язується прийняти товар і сплатити за нього певну грошову суму [1].

Договір з надання послуг, у свою чергу, визначається у ч.1 ст. 901 ЦКУ, в якій зазначено наступне: за договором про надання послуг одна сторона (виконавець) зобов'язується за завданням другої сторони (замовника) надати послугу, яка споживається в процесі вчинення певної дії або здійснення певної діяльності, а замовник зобов'язується оплатити виконавцеві зазначену послугу, якщо інше не встановлено договором [1].

Тобто, договір поставки укладається між постачальником (юридичні або фізичні особи, які займаються підприємницькою діяльністю) та покупцем (фізичні або юридичні, які набувають товар для здійснення підприємницької діяльності). Особливістю та відмінністю є призначення товару – використовується покупцем лише для здійснення підприємницької діяльності. Тоді як сторонами договору з надання послуг є замовник (особа, що зацікавлена в одержанні послуги відповідного роду, замовляє її надання на умовах, зазначених у договорі, контролює надання послуги і оплачує її, будь-яка фізична або юридична особа) та виконавець (будь-яка юридична або фізична особа).

Істотні умови договору поставки та договору з надання послуг дещо відрізняються. Так, обов'язковими в договорі поставки є положення про предмет, що включає в себе найменування та кількість товару. Предметом договору є товар, що набувається покупцем для використання його у підприємницькій діяльності або інших цілях, не пов'язаних з особистим, сімейним, домашнім або іншим подібним використанням. Строк є звичайною умовою. Договір поставки може укладатися на 1 рік і більше. Відповідно до цивільного законодавства, якщо строк у договорі не зазначений, він вважається укладеним на 1 рік. Строки поставки окремих партій товару в межах дії договору встановлюються сторонами в договорі з урахуванням необхідності ритмічного надходження товарів та безперервного постачання їх споживачам, і можуть становити добу, декаду, місяць, квартал тощо [2,263]. Ціна не є істотною умовою цього договору, оскільки, відповідно до ст.ст. 691 і 632 ЦК, якщо ціна у договорі не встановлена і не може бути визначена, виходячи з його умов, вона

визначається на основі із звичайних цін, що склалися на аналогічні товари на момент укладення договору [1].

Істотними умовами договору з надання послуг є предмет, який означає вчинення певних ефективних дій або діяльності виконавцем. Законом чи іншими правовими актами можуть бути передбачені обов'язкові вимоги до якості результату, який буде отриманий внаслідок наданої за даним договором послуги. Оскільки, найважливішою характеристикою предмет у даному договорі є якість. Специфічною рисою договору про надання послуг є встановлення вимоги щодо виконавця надати послугу особисто, хоча і допускається можливість покладення виконання договору на іншу особу, за умови повної відповідальності виконавця перед замовником [3]. Строк договору про надання послуг встановлюється за домовленістю сторін, якщо інше не встановлено законом або іншими нормативно-правовими актами. У ст. 903 ЦК до істотних умов відплатного договору про надання послуг віднесене розмір, строки та порядок оплати послуг [1].

Договір про надання послуг може бути як відплатним, так і безвідплатним. Відповідно до ч. 1 ст. 903 ЦК, якщо договором передбачено надання послуг за плату, замовник зобов'язаний оплатити надану йому послугу в розмірі, у строки та в порядку, що встановлені договором [1]. Ціна за договором про надання послуг поділяється на дві частини: плата за саму діяльність та відшкодування витрат. Ціна за договором може визначатися прейскурантами, тарифами, які визначає виконавець, або зафіксовані у нормативно-правових актах. Таке регулювання здійснюється шляхом встановлення граничних або фіксованих тарифів[2,333].

Договір поставки відповідно до цивільного законодавства може бути лише відплатним [3].

За загальним правилом, зміна або розірвання договору поставки допускається лише за згодою сторін, якщо інше не встановлено договором або законом (ч.1 ст.651 ЦК України). Однак, в Положеннях про поставки продукції передбачені випадки, коли покупець має право в односторонньому порядку відмовитися від виконання договору, попередивши про це контрагента за 1 місяць: а) при поставці продукції з відхиленнями за якістю від стандартів, технічних умов, іншої документації, а також зразків (еталонів); б) при визнанні банком покупця неплатоспроможним; в) при завищенні постачальником ціни на продукцію та в інших випадках передбачених законодавством.

Відповідно до ст. 907 ЦКУ договір про надання послуг може бути розірваний, у тому числі шляхом односторонньої відмови від договору, в порядку та на підставах, встановлених цим Кодексом, іншим законом або за домовленістю сторін.

Порядок і наслідки розірвання договору про надання послуг визначаються домовленістю сторін або законом.

Тож, спостерігаємо ще одну відмінність: договір поставки може бути розірвано з ініціативи однієї сторони, а договір з надання послуг лише за згодою двох сторін.

Договір поставки та договір з надання послуг мають ряд спільних характеристик. Першою з таких ознак є двосторонність. Оскільки, в договорі з надання послуг обов'язок виконавця надати послугу співвідноситься з обов'язком замовника її оплатити, якщо договір оплатний, або відшкодувати фактичні витрати, якщо договір безоплатний. Договір поставки вважається двостороннім, тому що, відповідно, обов'язок постачальника передати товар кореспондується з обов'язком покупця прийняти та оплатити товар. Тобто, дані договори створюють права та обов'язки для обох сторін. Наступною спільною ознакою є те, що і договір поставки, і договір з надання послуг є консенсуальним. Тобто, такими, які вважаються укладеними з моменту досягнення угоди зі всіх істотних умов у формі, необхідній за законом.

Договір з надання послуг та договір поставки оформляються у письмовій формі.

Отже, з дослідження договору поставки та договору з надання послуг, слід зазначити, що дані договори потрібно відмежовувати один від одного, оскільки вони суттєво відрізняються юридичними характеристиками, сферою дії та призначенням. Незважаючи на певні спільні ознак, договір поставки та договір з надання послуг регулюють відносини, які існують у категорично різних сферах людської діяльності.

Список використаних джерел

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003р. № 435-IV. Дата оновлення: 18.04.2020р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 26.04.2020р.).
2. Іванов Ю.Ф., Куриліна О.В., Іванова М.В. Цивільне право України: навчальний посібник 2-ге вид., перероб. та доп. Київ, 2019. 342 с.
3. Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KK000676> (дата звернення: 26.04.2020р.).

Балик В.

*студентка II курсу
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник:
викладач кафедри цивільного права
і процесу ТНЕУ
Паращук Л.Г.*

ОСНОВНІ ЗАСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Особливу увагу у зобов'язальному праві приділяють основним засобам забезпечення виконання зобов'язань. З огляду на сучасну практику застосування цивільного законодавства основним завданням будь-якого зобов'язання є належне його виконання відповідно умов договору, ЦК України та інших нормативно-правових актів. Завданням чинного законодавства є створення сприятливих умов для забезпечення виконання зобов'язань у різних формах.

У працях багатьох науковців, практиків, теоретиків, а саме: Л. М. Баранова, Ю. Г. Басіна, В. І. Борисова, О. В. Дзери, О. С. Іоффе, І. Й. Пучковської, В. М. Сломи предметом дослідження є різні аспекти забезпечення виконання зобов'язань.

Положенню про забезпечення виконання зобов'язання присвячена Глава 49 ЦК України [6]. Способи забезпечення виконання зобов'язань – це сукупність заходів, дій, за допомогою яких сторони цивільного правовідношення впливають одна на одну з метою належного виконання та запобігання настанню негативних наслідків майнового характеру як зі сторони боржника, так і кредитора у зобов'язанні [2, с. 97]. Основне завдання будь-якого виду забезпечення виконання зобов'язання полягає у попередженні дисципліни між учасниками зобов'язальних правовідносин.

Варто зазначити, що засоби забезпечення зобов'язань з'явилися ще у римському праві. У Римі були відомі такі види засобів виконання зобов'язання: застава у формі іпотеки, ручної застави, фідучії, а також завдаток, неустойка і порука. У сучасному українському законодавстві присутні відносно нові види забезпечення: гарантія (ст. 560 ЦК України), притримання (ст. 594 ЦК України), а також довірча власність – абсолютно новий для нашої країни, однак активно використовуваний не лише у європейських країнах (Франції, Румунії, Німеччині), а й у інших країнах світу (США, Канаді, Австралії) як фідучіарний заклад.

Способи забезпечення виконання зобов'язань надають кредитору додаткову можливість у належному виконанні боржником свого обов'язку. Крім того, вони (крім гарантії) мають акцесорний характер, утворюючи, відповідно до ч. 3 ст. 548 ЦК України, додаткове зобов'язання. Так, до акцесорних засобів належать завдаток, порука, застава, притримання. Варто зазначити, що правочин, вчинений на забезпечення виконання має бути у письмовій формі, проте деякі із способів потребують нотаріального посвідчення відповідно до цивільного законодавства [6, с. 178].